

“KUNST STAAT OP STRAAT” – manifest 2011

In het licht, of liever de schaduw, van de bezuinigingen met hun verpletterende impact op de cultuursector, zal het komend weekend met tal van acties worden gereageerd, waaronder de *Mars der beschaving*. Deze kritiek, georganiseerd door het professionele circuit van de kunstsector, gaat vooral in op de hervorming van de basisinfrastructuur aan de hand van vijf speerpunten: publiek, ondernemerschap, participatie & educatie, beheer van rijkscollectie / aanbod van (inter)nationale betekenis, geografische kernpunten.

Volgens ons, de studenten van de Nederlandse kunstvakopleidingen, zijn er echter minstens 4 punten toe te voegen aan dit lijstje van kritiek. Deze punten zijn voor ons van levensbelang.

INNOVATIE / DE BRUG

Ten eerste wordt voor ons, toekomstige kunstenaars, de brug opgeblazen tussen de kunstvakopleiding en het professionele werkveld.

De broeihaarden, die ons vanuit de basis kunnen laten doorstromen naar de gesubsidieerde top, worden geëlimineerd. De perifere nieuwe garde kan niet meer doorstoten tot het geïnstitutionaliseerde centrum, en zonder impulsen zal dat centrum versteend raken. De innovatie van de kunst stremt zodra zij niet meer onderhevig is aan de dynamiek van input en toetsing binnen de sector zelf.

Een cultureel innovatief land is er bij gebaat dat de burcht die de gevestigde orde vormt, belegerd blijft worden door (andersdenkende) jongelingen: door ons dus.

Zonder periferie geen kern, zonder basis geen top, zonder voorhoede geen kunst.

AUTONOMIE / SUBSIDIEVERSLAAFDE PARASieten

Een van de hoofdpunten waarop het nieuwe kunstenbeleid zich beroept is het zogenaamde afhankelijke karakter van de kunst, bijvoorbeeld van het hedendaagse theaterbestel.

Voor dit probleem wordt door de politiek een oplossing aangedragen (lees: opgelegd), die de afhankelijkheid slechts *verschuift* – en wel van de overheid naar de grote gezelschappen. Dit heeft tot gevolg dat onze artistieke ontwikkeling tot *autonome* kunstenaars onmogelijk wordt gemaakt.

Concreet gesproken worden wij afhankelijk gemaakt van een (reeds ten koste van de periferie) geïnstitutionaliseerde kern, die aan de criteria van de politiek voldoet. De vraag, die wij beantwoord willen zien is wat in vredesnaam de reden kan zijn geweest voor de wegbezuiniging van productiehuisen, die juist een talentontwikkeling *op eigen initiatief* stimuleren.

Maar afgezien daarvan: wij geloven niet dat de grote gezelschappen deze rol willen of kunnen overnemen. Wij erkennen het belang van onze ‘geestelijke voorouders’. Tegelijkertijd weigeren wij ons te conformeren naar het beeld dat de huidige regering van ons schetst: die van infuuspatiënten en subsidieverslaafde parasieten. Integendeel, wij willen als jonge ondernemende kunstenaars zo snel mogelijk op eigen benen staan. Uitgerekend de faciliteiten die broodnodig zijn om dit te bewerkstelligen (productiehuisen als *Frascati* of *Het Huis van Bourgondië* voor het theater, het sectorinstituut MCN voor de muziek, het

productiehuis *Korzo* voor de dans, de postacademische opleiding Jan Van Eyck voor de beeldende kunst etc.), worden ons ontnomen.

Het alternatieve advies van de overheid om ons te wenden tot commerciële sponsors is nog dodelijker voor onze autonomie. Want elke sponsor zal zijn bijdrage zien als een investering waarvan hijzelf profijt wil hebben, in plaats van als een gift waarvan de kunst en de samenleving profijt heeft. Dat onderstreept het idee van kunst als product, in plaats van kunst als creatief en kritisch orgaan binnen een moderne samenleving.

Zonder plek om autonomie te verwerven, staan wij straks letterlijk op straat.

DE PARADOX / CONNECTING PEOPLE

Het hermetisch karakter dat het huidige culturele landschap nu wordt verweten, zal een *selffulfilling prophecy* worden als wij, jonge kunstenaars, worden gedwongen in een *underground scene* te opereren wanneer wij een innovatieve vorm van kunst zouden willen beoefenen. Het logische gevolg van dit nieuwe cultuurbeleid staat haaks op een van haar zelfverkleerde speerpunten: de gedachte dat de kunst dicht bij de burger moet komen te staan.

Bovendien vormen wij een generatie die in de eerste plaats gekenmerkt wordt door haar capaciteit elkaar te vinden via *social networks* (bijvoorbeeld het internet – zie deze actie). Dit verhoogd vermogen tot het leggen van contacten en verbindingen is een kwaliteit die men niet mag onderschatten. Wij vormen de sleutel tot het bouwen van uw brug tussen kunstproductie en -consumptie.

Reik ons dan ook de hand, als het u ernst is.

KRITISCH VERMOGEN / ONGEVAARLIJKE UNIFORMITEIT

Tot slot willen wij als laatste pijler van ons manifest een primordiale functie van kunst aankaarten, een functie waarover opvallend weinig te horen is in het debat rond het kunstenbeleid: kunst als plaats voor kritiek en reflectie op de samenleving, *inclusief* het actuele politieke klimaat. Kunst biedt volgens ons een toegevoegde waarde voor onze Nederlandse cultuur juist omwille van de manier waarop zij naar onze samenleving kijkt, oftewel haar kritisch vermogen.

Kunst hanteert een fundamenteel andere vorm van kritiek dan de gangbare media. Alleen al de verdieping die kunst biedt ten opzichte van de vluchtigheid waarmee tv-journaals en nieuwssites genoopt zijn hedendaagse thema's aan te snijden, is een reden om haar niet monddood te maken. Door een aantal van haar essentiële kanalen uit te schakelen, wordt de kritiek die de Nederlandse kunst kan geven op onze samenleving geüniformiseerd – en daardoor ongevaarlijk gemaakt.

Zonder ons geen echte kritiek, zonder kritiek geen echte kunst.

Een ding is zeker: Monddood laten wij ons niet maken. Dus geef ons de kans om ons te ontwikkelen tot autonome kunstenaars. Tot een voorhoede, die de kunst zelf in beweging houdt door haar bestaan. Wij, die landelijke acties organiseren met een *blackberry*, bieden u ons vermogen aan. Reik ons de hand en laat ons meehelpen aan de renovatie van de brug tussen kunst en mens. Voor onze passie, onze buurman, voor de geliefden en gehaten, voor de toekomst, voor Zijlstra en de Nutteloze Noodzaak.

**Steunbetuiging van Ramsey Nasr
acteur, schrijver, regisseur, dichter des vaderlands**

Waarom mijn expliciete steun verlenen aan dit manifest van kunststudenten? Het antwoord is simpel: omdat ik vandaag sta waar ik sta, enkel en alleen dankzij ons alom geroemde subsidiesysteem, dat dezer dagen in één klap dreigt te worden afgebroken. Op deze manier wordt studenten van vandaag en morgen elke kans ontnomen om door te groeien en een eigen stem te vinden, zoals ikzelf en vele anderen wél hebben kunnen doen.

Ik heb geen praatje paraat over het economisch nut van kunst, en ook geen apologie voor het bestaansrecht ervan. Vorig jaar schreef ik naar aanleiding van de aangekondigde bezuinigingen een gedicht, juist over de grootse nutteloosheid van alle kunst en over de kracht die in deze zwakte schuilt. Tot mijn verbazing en vreugde zag ik dat de studenten van de Toneelacademie Maastricht (die aan de wieg stonden van het onderhavige manifest) enkele verzen uit dit gedicht als uitgangspunt hadden genomen voor hun eerste protestacties tegen die bezuinigingen: “uit nutteloze noodzaak / schiep kunst de mens”.

Kunst is wat ons mens maakt. Kunst scheidt ons van de dieren. Wanneer een regering hiervoor geen geld meer wenst uit te trekken maar integendeel besluit *vooral* op dit vlak te bezuinigen hoewel de behaalde winst miniem zal zijn, zegt dat niet alleen iets over de rancune en desinteresse van onze leiders. Het zegt iets over ons beschavingspeil.

Het is niet zozeer de grootte van de bezuinigingen die de huidige protesten uitlokt, waaronder die van de studenten. Het is veeleer de *manier waarop*. Onze politici – níet de burgers – hebben besloten acteurs, schrijvers, schilders, dansers, musici weg te zetten als elitaire profiteurs, als parasieten van de gewone hardwerkende burger, als subsidielijdens, grachtengordeldieren, linkse hobbyisten. Al deze termen zijn niet afkomstig uit de onderbuik van onze samenleving, maar uit de hoofden van onze politici. De waarheid is – en onze politieke leiders wéten dat aangezien zij over de feiten beschikken – dat kunstenaars na hun opleiding maar al te vaak moeten werken voor een appel en een ei, soms gratis. Zij proberen de eindjes aan elkaar te knopen en slechts weinigen slagen er daadwerkelijk in louter van hun ‘kunsten’ te leven. Velen van ons hebben een reguliere bijbaan ernaast – en nee, geachte leden van ons kabinet, dat is niet omdat ze middelmatig zouden zijn of zichzelf niet genoeg in de markt hebben gezet. Het is omdat dit de realiteit is van de kunstenaar in onze maatschappij. Kunstenaars wéten dit als zij aan hun studie beginnen, zij wéten dat dit hun toekomst zal zijn, maar ze klagen niet. Kunststudenten beginnen eraan, *omdat zij niet malen om de marktwerking of financieel gewin*. Elke kunstenaar weet dat in de kunsten geen geld valt te halen. De meesten van ons bezitten geen grachtenpand, geen hummer of dienstwagen, wij hebben geen baat bij het behoud van de hypotheekrenteaftrek. En dat hoeft ook niet. Wij hebben voor iets anders gekozen: het scheppen van een andere wereld op een podium, in een orkestbak, op een dansvloer of in een galerie of museum. Wij kiezen ervoor u te ontroeren en te verbijsteren. Daarmee staan we niet buiten, maar in dienst van een gemeenschap: we lijken wel burgers... Wij verdienen niet zozeer méér alswel iets anders dan de rancune en desinteresse waarmee u ons bejegt.

Het is makkelijk trots zijn op ‘onze cultuur’ zonder er iets voor te doen. Het is makkelijk Van Gogh en Rembrandt te bejubelen nu ze geld in het laatje brengen. ‘Van Gogh had ook geen subsidie’, heb ik onze

staatssecretaris in een interview horen zeggen. Je kunt het ook omdraaien: al die nationale helden van vandaag – Van Gogh, Vondel, Rembrandt – zijn destijds gestorven in bittere armoede, volstrekt onbegrepen. De enige juiste manier om hen te eren is door onze hedendaagse kunstenaars de kans te geven zich vrij te ontplooien en te doen groeien. Dáárvoor dienen subsidies: om ervoor te zorgen dat de kunst die uzelf vandaag wellicht niet begrijpt morgen alsnog omarmd kan worden, door een nieuwe generatie. Subsidies houden rekening met de toekomst.

Daarom ook verleen ik mijn steun aan een generatie kunstenaars in wording, die vandaag nog geen indruk kunnen maken met hun naam, hun prestige of bewezen kwaliteiten, maar morgen wel - mits deze geplande bezuinigingen worden teruggedraaid.

Elke nieuwe generatie heeft het recht om via lage lonen, lange werktijden, slechte catering en halflege zalen te groeien tot waar hun collega's nu staan.

Geef deze studenten een plek om zich te ontplooien – of aanvaard het einde van de bloeiende kunsten in Nederland. Wie daaraan twijfelt: lees het manifest van onze Nederlandse kunststudenten.